Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2025/3474

16.7.2025

Uznesenie Európskeho výboru regiónov o strednodobom preskúmaní politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027

(C/2025/3474)

So zreteľom na:

— Zmluvu o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), a najmä na jej články 164, 174, 175, 177, 178 a 307,

— oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – *Modernizovaná politika súdržnosti: strednodobé preskúmanie*, COM(2025) 163 final,

— návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2021/1058 a (EÚ) 2021/1056, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na riešenie strategických výziev v rámci strednodobého preskúmania, COM(2025) 123 final, predložený Európskou komisiou,

— návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/1057, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+), pokiaľ ide o osobitné opatrenia na riešenie strategických výziev, COM(2025) 164 final, predložený Európskou komisiou,

— doterajší postoj Európskeho výboru regiónov vyjadrený najmä v stanovisku na tému *Preskúmanie a návrh revízie viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027*, v *Uznesení Európskeho výboru regiónov o regionálnej núdzovej podpore obnovy (RESTORE) a opatreniach v rámci Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) na poskytovanie pomoci členským štátom zasiahnutým prírodnými katastrofami* a v stanovisku na tému *Obnovená politika súdržnosti po roku 2027, pri ktorej sa na nikoho nezabudne*,

keďže:

— v legislatívnom rámci politiky súdržnosti sa stanovuje, že strednodobé preskúmanie sa musí uskutočniť na základe posúdení a návrhov na pridelenie sumy flexibility, ktoré sa majú predložiť do 31. marca 2025, a riadiace orgány už takéto posúdenia a návrhy na tomto základe predložili;

— v súlade s článkom 174 ZFEÚ je hlavným poslaním politiky súdržnosti posilňovať územnú, hospodársku a sociálnu súdržnosť v Európskej únii, takže pri opatreniach na prerozdelenie zdrojov politiky súdržnosti sa musí prihliadať na toto poslanie a nesmie sa nimi oslabiť schopnosť dosahovať jej dlhodobé ciele;

— základnými kameňmi politiky súdržnosti sú zásady zdieľaného riadenia, viacúrovňového riadenia, partnerstva a miestne orientovaného prístupu, takže sa v rámci nej musia dôrazne odmietnuť akékoľvek priame alebo nepriame centralizačné opatrenia;

— spoluzákonodarcovia požiadali Európsky výbor regiónov, aby vyjadril svoj postoj vo veľmi krátkych lehotách, ktoré mu neumožňujú vypracovať stanovisko, ale len reagovať vo forme tohto naliehavého uznesenia;

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

1. súhlasí s Európskou komisiou, že je potrebné podporovať realizáciu súčasných aj vznikajúcich priorít EÚ, ako je konkurencieschopnosť, dekarbonizácia, obrana, cenovo dostupné bývanie, energetická transformácia, vodohospodárska odolnosť a osobitné výzvy, ktorým čelia východné pohraničné regióny, a víta ambíciu zvýšiť investície do realizácie týchto naliehavých priorít a oceňuje dobrovoľný charakter tohto návrhu;

2. poukazuje na to, že súdržnosť je základným cieľom stanoveným v zmluvách a že programy politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027 už podporujú investície do mnohých z týchto oblastí, ako aj do iných priorít EÚ, že sa pripravujú dodatočné investície v rámci politiky súdržnosti a že už uplynula lehota na predloženie posúdení a návrhov na definitívne pridelenie sumy flexibility v rámci strednodobého preskúmania týchto programov;

3. víta novú možnosť, aby sa v rámci EFRR podporovali projekty veľkých podnikov zamerané na dekarbonizáciu, ako aj zmiernenie podmienok podpory z Fondu na spravodlivú transformáciu (FST) pre projekty realizované veľkými podnikmi s prihliadnutím na účinky presahovania týchto podnikov na regionálne inovácie a vytváranie pracovných miest, ale aj vplyv, ktorý môžu mať takéto projekty na znižovanie emisií skleníkových plynov v daných regiónoch. Víta tiež skutočnosť, že možnosti intervencie v rámci ESF+ boli rozšírené na prispôsobenie pracovníkov a podnikov novým priemyselným procesom spojeným s dekarbonizáciou výrobných kapacít, ako aj na rozvoj zručností v oblasti bezpečnosti a obrany;

4. preto vyzýva Európsku komisiu, aby bezodkladne pristúpila k strednodobému preskúmaniu tých programov, ku ktorým už boli predložené hodnotenia a návrhy, s cieľom vyhnúť sa akýmkoľvek oneskoreniam pri vykonávaní, čo však nesmie ovplyvniť možnosť riadiacich orgánov predložiť dodatočné zmeny programov na základe akýchkoľvek revidovaných právnych predpisov, ak sa tak rozhodnú;

5. konštatuje, že v návrhoch Európskej komisie sa nepočíta s novými ani dodatočnými finančnými prostriedkami na stanovené priority, ale sa podporuje prerozdelenie súm, ktoré už boli pre regióny vyčlenené v rámci Kohézneho fondu, EFRR, FST a ESF+, a to buď v rámci programov politiky súdržnosti na základe iného/preferenčného súboru pravidiel, alebo presunom na centrálne riadené nástroje;

6. preto vyzýva Európsku komisiu, aby urýchlene navrhla skutočné dodatočné zdroje na nové aj skôr vytýčené priority EÚ, a to revíziou národných plánov obnovy a odolnosti alebo navýšením financovania programov podliehajúcich zdieľanému riadeniu, ako to bolo v prípade iniciatívy Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe (REACT-EU). Je potrebné revidovať národné plány obnovy a odolnosti vrátane míľnikov, najmä v krajinách, kde sú príliš ambiciózne. Európsky dvor audítorov vo svojej správe okrem iného poukazuje na nejednotnosť míľnikov v jednotlivých členských štátoch;

7. opakuje svoj názor, že budúci viacročný finančný rámec (VFR) by mal byť navrhnutý tak, aby sa v prípade nových priorít a núdzových situácií zabezpečila pružnosť a agilita vo všetkých pilieroch a spôsoboch riadenia, napríklad aj tým, že by sa vo VFR už od začiatku vymedzil rozsiahlejší núdzový fond a všeobecná flexibilná krízová rezerva;

8. upozorňuje, že zmeny navrhované Európskou komisiou, vrátane neobmedzeného prerozdeľovania finančných prostriedkov a priaznivejšieho posudzovania projektov v rámci nových priorít v porovnaní s existujúcimi mierami spolufinancovania, by mohli viesť k situácii, keď by vznikla dramatická nevyváženosť dostupných zdrojov medzi novými a pokračujúcimi prioritami. Môže to spôsobiť, že riadiace orgány a príjemcovia nebudú mať k dispozícii prostriedky potrebné na splnenie svojich záväzkov a očakávaní;

9. konštatuje, že návrhom sa môžu ovplyvniť celkové investície v EÚ z dôvodu možnosti uplatniť 100 % mieru spolufinancovania z prostriedkov EÚ namiesto mier v rozsahu od 40 % do 85 %. Uznáva však, že vyššia miera spolufinancovania z prostriedkov EÚ má pre regióny s rozpočtovými obmedzeniami veľký význam, aby sa udržalo financovanie z prostriedkov EÚ na vysokej úrovni;

10. síce chápe túžbu stimulovať investície, ale zdôrazňuje, že zvýšenie spolufinancovania na 100 % pre všetky regióny najviac pomôže najrozvinutejším regiónom a zníži financie pre menej rozvinuté regióny;

11. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili nepretržité spolufinancovanie zo svojich prostriedkov a zachovali takú úroveň celkových investícií v regiónoch, mestách a obciach, aká sa pôvodne plánovala. Akékoľvek zmeny programov, ktoré majú vplyv na pridelenie prostriedkov na ne, by sa mali uskutočniť len so súhlasom územných partnerov v súlade so zásadami partnerstva a viacúrovňového riadenia;

12. konštatuje, že návrhom sa zavádza výrazné zmiernenie pravidiel len pre tie prioritné osi a osobitné programy, pri ktorých je súhlas s presunom aspoň 15 % ich prostriedkov vyčlenených na určené priority, čo môže spôsobiť väčšiu zložitosť, pričom prioritné osi v tom istom programe sa budú realizovať podľa rozdielnych pravidiel, a realizácia sa spomalí, a poukazuje aj na riziko, že by to mohlo viesť k zmenám a doplneniam motivovaným nielen potenciálom miestnych a regionálnych samospráv prispieť k prioritám EÚ, ale aj jednoduchšími pravidlami. Vzhľadom na pokročilú fázu programového obdobia a vysokú úroveň viazania zdrojov vyzýva Európsku komisiu, aby zvážila zníženie presunu 15 % pridelených prostriedkov na programy povoleného v súčasnosti, a navrhuje, aby sa pri každom takomto limite zohľadnili aj úpravy navrhnuté v už predložených preskúmaniach v polovici obdobia, pokiaľ sú v súlade s novými prioritami EÚ;

13. preto Radu a Európsky parlament ako spoluzákonodarcov vyzýva, aby stanovili jasné záruky na zmiernenie týchto rizík odstránením falošných stimulov a využitím príležitosti zaviesť týmto legislatívnym návrhom skutočné zjednodušenie a flexibilitu pre všetky regióny EÚ, ako aj zabezpečiť to, aby sa zjednodušením pravidiel nepodporoval odklon finančných prostriedkov od dlhodobých cieľov udržateľného rozvoja a neohrozovala environmentálna a sociálna integrita projektov;

14. súhlasí s tým, že investície do veľkých podnikov sú dôležité na posilnenie konkurencieschopnosti, obrany a dekarbonizácie, keďže tieto podniky vo svojom hodnotovom reťazci usmerňujú výskum, inovácie a transfer poznatkov a technológií do iných spoločností, a to aj v energeticky náročných odvetviach, ktoré prechádzajú významnými transformačnými výzvami;

15. v súlade so svojím *Uznesením o prioritách Európskeho výboru regiónov na obdobie 2025 – 2030* zdôrazňuje dôležitú úlohu malých a stredných podnikov, rodinných podnikov a samostatne zárobkovo činných osôb ako pilierov miestnych komunít a udržateľnej zamestnanosti a vyzdvihuje aj ich úlohu v dodávateľských a hodnotových reťazcoch väčších spoločností v celom systéme, ale na základe nedávnych skúseností niektorých regiónov, miest a obcí vyslovuje obavy, pokiaľ ide o niektoré možné investície v technologickej sfére a iných oblastiach, ktoré negatívne ovplyvňujú strategickú autonómiu EÚ;

16. považuje za poľutovaniahodné, že sa nevykonalo posúdenie vplyvu, ani posúdenie potenciálnych územných vplyvov;

17. zdôrazňuje, že súčasná aj budúca politika súdržnosti sa musí naďalej realizovať na základe aktívnej subsidiarity, pričom sa musia dodržiavať zásady decentralizácie, viacúrovňového riadenia a partnerstva.

V Bruseli 15. mája 2025

Predsedníčka

Európskeho výboru regiónov

Kata TÜTTŐ